

Medya Yansımaları Ekseninde Kadına Şiddet Sorunsalı ve Halkla İlişkiler

The Problem of Violence Against Women in Terms of Media Reflections and Public Relations

Filiz BALTA PELTEKOĞLU*
Emel TOZLU**

Öz

Şiddet ve kadına yönelik şiddet, genellikle fiziksel şiddeti çağrıştırmakla birlikte, yapısal özellikleri açısından fiziksel şiddet, psikolojik şiddet, cinsel şiddet, yoksunluk ve ihmal gibi farklı biçimlerde ortaya çıkabilir ve şiddetin biyolojik, sosyolojik, ekonomik vb. nedenleri olabilir. Şiddetin önlenmesi için, şiddete neden olan koşulların ortadan kaldırılması gerekmektedir. Zira şiddetin önlenmesini güçleştiren yasal, sosyal, kültürel ve ekonomik nedenler söz konusu olabilir. Şiddetle mücadele konusunda hem ortak bir literatüre ve yaklaşıma, hem de tüm bileşenlerin birlikte ele alındığı ortak akla gereksinim vardır. Kadına yönelik şiddetin önlenmesi ve şiddetle mücadele edilebilmesi için temel sorunların belirlenmesi ve geniş tabanlı ortak aklın harekete geçirilerek kurumsal, toplumsal, bireysel kapsamda önlemlerin alınması gerekmektedir. Alınacak bu önlemler yasal ve ekonomik düzenlemelerin yanında nitelikli halk sağlığı politikalarının oluşturulmasını da içermektedir. Tüm bu düzenlemelerin anlatılabilmesi, ekonomik, kültürel ve/veya sosyal engellerin aşılabilmesi, düzenlemeler konusunda bireysel ve toplumsal bir bilinç oluşturulabilmesi için mevcut durumu gölgeleyen değil; sorunu ortaya koyarak çözüm önerisi sunan, kapsama alanı geniş bir halkla ilişkiler stratejisine gereksinim vardır. Bu çalışmada, kadına yönelik şiddetin önlenmesinde ve cinsiyet eşitliğinin yaygınlaştırılmasında halkla ilişkilerin rolünün vurgulanması amaçlanmaktadır. Kadına yönelik şiddetin doğası ve türleri açısından medyada şiddetin yer alma biçimini anlamak amacıyla gerçekleştirilen araştırma kapsamında ise; Türkiye’de 2017 yılında tirajı en yüksek gazete olması ve okur profilinin de çeşitliliği bakımından Hürriyet Gazetesi seçilmiştir. Araştırma kapsamında 1 Ocak 2017 ile 30 Haziran 2017 tarihleri arasında çevrimiçi arşiv taraması gerçekleştirilmiş, söz konusu haberler “kadın ve şiddet” anahtar kelimeleri doğrultusunda taranmıştır. Gerek Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadın

* Prof. Dr., Marmara Üniversitesi, İletişim Fakültesi, İstanbul, Türkiye, filiz@marmara.edu.tr

** Yrd. Doç. Dr., İstanbul Gelişim Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, İstanbul, Türkiye, etozlu@gelisim.edu.tr

Statüsü Genel Müdürlüğü'nün yararlanıcısı olduğu Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü (HÜNEE) tarafından gerçekleştirilmiş olan araştırma gerekse çalışma kapsamında yapılan gazete taramalarından elde edilen verilerin, şiddetin türleri ve doğasına ilişkin sonuçları açısından büyük ölçüde uyumlu olduğu görülmüştür. Çalışma neticesinde, Türkiye açısından da önemli bir sorun olduğu görülen kadına yönelik şiddetin gerek önlenmesi, gerekse bu konuda koruyucu tedbirlerin geliştirilebilmesi sürecinde ise, sorunun bütünlük bir yaklaşımla ele alınması gerektiği kanaatine varılmıştır. Şiddetle mücadelede halkla ilişkilerin önemli bir rolü olduğu vurgulanarak iletişimin, Hacettepe Üniversitesi tarafından yapılan araştırma sonuçları bağlamında kadına şiddetle mücadelede önerilen kurumsal, bireysel ve toplumsal kategorilerde planlanması ve yönetilmesi durumunda etkili olacağı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Halkla İlişkiler, Kadın, Medya, Şiddet.

Abstract

Violence and violence against women can often arise in different forms, in terms of their structural characteristics, such as physical violence, psychological violence, sexual violence, deprivation and neglect and it might have biological, sociological and economic reasons. In order to prevent violence, the circumstances that lead to violence must be removed. We can mention legal, social, cultural and economic reasons which make it difficult to prevent violence. There is a need for a common literature and approach to prevent violence, as well as a common sense which handles all components together. In order to prevent violence against women and to fight against violence, it is necessary to determine the main problems and to take measures within the framework of institutional, social and individual dimensions by switching to broad-based common sense. The measures to be taken include the establishment of legal and economic regulations and the establishment of qualified public health policies. In order to explain all such arrangements, to overcome economic, cultural and / or social obstacles and to create an individual and social consciousness about legal regulations, a public relations strategy is needed which does not overshadow the current situation, reveals the problem and brings a solution to it. This study aims to emphasize the role of public relations in preventing violence and promoting gender equality. Within the scope of the research, which is conducted in order to understand the violence on women in terms of media reflections, Hürriyet Newspaper was selected as the most circulated newspaper in Turkey and by considering the diversity of reader profile that the newspaper has in 2017. Accordingly, an online archive scanning was performed between 1 January 2017 and 30 June 2017, by using the keywords "woman and violence". The research that carried out in cooperation with the Ministry of Family and Social Policy and Hacettepe University and the data obtained from the newspaper scanning are largely compatible with the types and nature of violence results. Prevention and improvement of protective measures of violence against women seen as an important problem for Turkey, that should be addressed with an integrated approach. The study emphasized that combating violence is an important role of public relations. In this context in the light of research results of Hacettepe University, we can advise on combating violence against women, it is expected to be effective if planned and managed as a part of institutional, individual, and social categories.

Keywords: Public Relations, Woman, Media, Violence.

Giriş

Şiddet ve kadına şiddet hemen her sosyo-ekonomik düzeyde karşılaşılan çok bileşenli evrensel bir olgudur. Şiddet biyolojik, ekonomik, siyasal ve kültürel öğelerle doğrudan ilişkilidir. Kişisel, kişilerarası ve kolektif biçimlerde açığa çıkan şiddet doğası itibariyle fiziksel, cinsel, psikolojik, yoksunluk ve ihmal olarak dört ana başlık altında ele alınmaktadır (World Health Organization, 2002, s. 5). Bu temel başlıklar da alt başlıklara ayrılmakta, çeşitlilik göstermektedir. Ancak şiddet türleri arasında geçişkenliklerden de söz edilebilmektedir. Şiddetin tamamen ortadan kaldırılması çok güç olmakla birlikte, bilimsel araştırma sonuçlarının ortaya koyduğu gerçekler doğrultusunda üretilen sosyal, ekonomik ve kültürel politikalarla, şiddetin önlenabilir niteliğine dikkat çekilmektedir. Kadına yönelik şiddetin türü ne olursa olsun erken yaşta yapılan evlilikler ve eğitim ve gelir düzeyi ile şiddet arasında önemli bir ilişki olduğu görülmektedir. Örneğin, kadına yönelik şiddet bağlamında eğitim ve ekonomik koşullar ile şiddet arasında var olan ters orantının, erken yaşta yapılan evlilikler açısından doğru orantılı olduğu görülmektedir. Bu bağlamda tüm yurttaşlar için olduğu gibi kadınlar açısından da eğitim düzeyinin ve süresinin yükseltilmesi büyük önem taşımaktadır. Çünkü eğitim, kadının bireysel gelişimine katkı sağlamanın ötesinde evlilik yaşını geciktirecek, işgücüne katılmasına ve ekonomik güce kavuşmasına da zemin oluşturacaktır.

Kadına yönelik şiddetin önlenmesi için bireysel önlemler kadar toplumsal ve kurumsal çabalar da zorunludur.³ Bu nedenle çok bileşenli olan şiddetle mücadele kapsama alanı geniş bir yaklaşımla ele alınmalıdır. Bu yaklaşımla, kadına yönelik şiddetle mücadelenin kapsama alanı, geliştirilecek olan sosyal, ekonomik ve kültürel politikalar ile sağlık ve yasal alanda yapılacak düzenlemelerin yanında söz konusu politikaların anlatılabilmesi, toplumsal bilincin oluşturulabilmesi için halkla ilişkiler stratejilerini de içermelidir.

Şiddet Kavramının Doğası ve Türleri

Karmaşık bir olgu olan şiddetin anlaşılması, doğru değerlendirilmesi, bütüncül bir yaklaşım gerektirmektedir (World Health Organization [WHO], 2002, s.3). Şiddetin önlenmesine yönelik çözüm önerilerinin geliştirilebilmesi, ancak böyle kapsamlı ve bütüncül bir yaklaşımla oluşturulan sosyal, ekonomik ve kültürel politikalar ile gerçekleşebilir. Çünkü şiddet ve/veya çalışmanın konusu olarak ele aldığımız kadına yönelik şiddet, yasal, ekonomik, sağlık ve kültürel olmak üzere farklı bileşenlerle ilişkilidir. Çoğu kez somut ve hemen görülebilir zararları/sonuçları nedeniyle şiddet sözcüğü genellikle fiziksel şiddeti çağrıştırmaktadır. Oysaki şiddet, fiziksel, psikolojik, cinsel, yoksun bırakma ve ihmal gibi farklı biçimlerde görülebilir. Fiziksel zarara neden olan ya da zarar vermeye yönelik saldırgan eylemler fiziksel şiddeti açıklamaktadır. Fiziksel şiddet, daha kolay açığa çıkabilen somut ve görülebilir sonuçları nedeniyle ilk akla gelen şiddet türü olmaktadır. Dünya Sağlık Örgütü'nün yaklaşımıyla her ortamda cinsel içerikli baskı ve zorlamalar olarak açıklanabilen, cinselliği vurgulayan eleştiri ve istenmeyen konuşmaları da

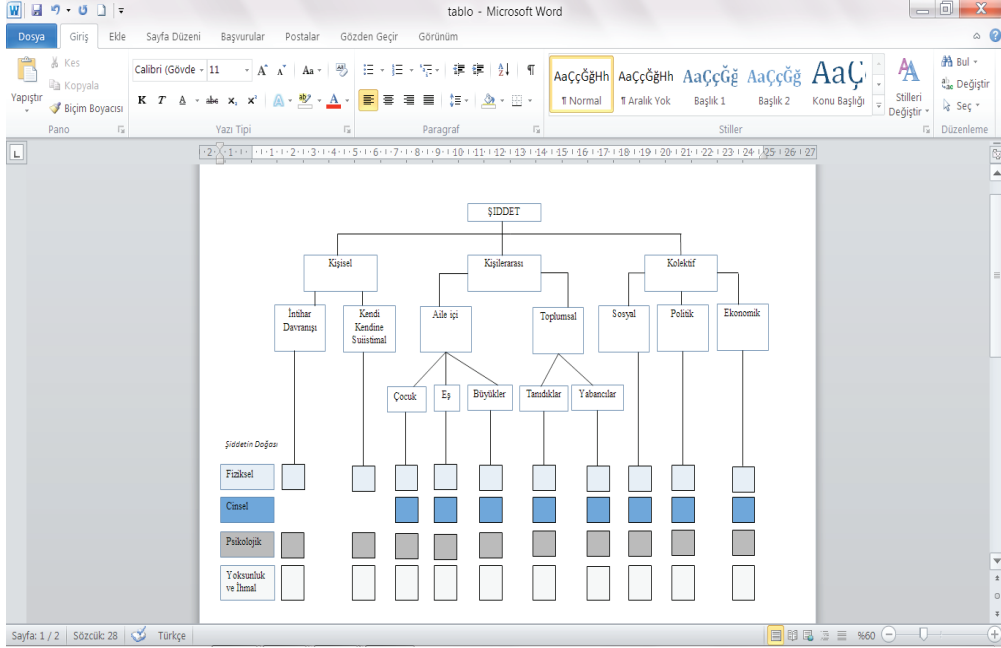
3 *Kadına yönelik şiddetin önlenmesi için bireysel, toplumsal ve kurumsal çabaların gerekli olduğuna ilişkin ayrıntılı bilgi için Hacettepe Üniversitesi'nin yaptığı, Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması için. Bkz. Hacettepe Üniversitesi, 2015, ss. 279-320.*

içeren cinsel şiddetin, fizyolojik sonuçları olduğu gibi psikolojik sonuçları da olabilmektedir. Hatta cinsel şiddet kimi zaman cinayet ve/veya intihar gibi kişisel şiddete neden olabilmekte, HIV gibi istenmeyen sonuçlara yol açabilmektedir (WHO, 2002, s. 18).

Galtung'a göre psikolojik şiddet, kişinin ruhsal yapısına yönelik beyin yıkama, yalan, endokrinasyon, tehdit yöntemleriyle uygulanan şiddettir (Galtung, 1969). Galtung'un ifadesinden hareketle psikolojik şiddetin, kişilerin tutum ve davranışlarına etki etmeye yönelik her türlü psikolojik baskıyı, yanıltmayı ve tehdidi de içerdiği yorumuna ulaşılabilir. Psikolojik şiddet kamusal alanda, çalışma ortamlarında ya da aile içi ilişkilerde de rastlanan, ancak çoğu zaman fiziksel şiddet gibi hemen o anda somut sonuçları görülemediği için bazen göz ardı edilebilen şiddet türüdür. Oysaki psikolojik şiddet, kişinin benlik duygusuna zarar vermekte ve ölümlerle dahi sonuçlanabilmektedir. Yoksunluk ve ihmal ise, kasıtlı bir biçimde yoksun bırakmak amacıyla gerçekleştirilen baskıyı açıklamaktadır⁴. Günümüzde dijital ortamlar da bir şiddet kanalı olarak kullanılabilir, özellikle psikolojik şiddet için bir araç haline dönüşebilmektedir. Örneğin herhangi bir eylem ya da arzu edilmeyen görüntü dijital ortama aktarılabilir ya da aktarma tehdidiyle psikolojik şiddet ögesi haline getirilebileceği gibi, şiddet eyleminin kendisi de dijital ortama aktarılabilir ve yeniden üretilebilmektedir.

Dünya Şiddet ve Sağlık Raporu'na göre kaynağı açısından genel bir yaklaşımla şiddet; bireyin kendisine yönelik olarak gerçekleştirdiği bireysel şiddet, şiddetin kaynağının bir başka kişi ya da kişiler olduğu kişilerarası şiddet, devlet, politik gruplar, milis gruplar ve terörist örgütler tarafından gerçekleştirilen kolektif şiddet olarak üç temel başlık altında ele alınmaktadır. Çalışmanın konusunu oluşturan kadına yönelik şiddet, Dünya Şiddet ve Sağlık Raporu'nda kişilerarası şiddet kategorisinde yer alınmakta ve aile içi şiddet ve toplumsal şiddet olarak iki alt başlıkla açıklanmaktadır. Aile içi şiddet, aile ve yakın bireyler arasında genellikle evde ya da ortak mekanlarda gerçekleşmekte olup, çocuk, yaşlı ve eşler arasındaki şiddeti kapsamaktadır. Toplumsal şiddet ise, birbirini tanıyan ya da hiçbir biçimde birbiriyle ilişkisi olmayan bireyler arasında, genellikle okul, iş yeri, hapisane, çocuk ve yaşlı bakımevleri gibi kamuya açık alanlarda gerçekleşen şiddeti açıklamaktadır. Kolektif şiddet ise ülkeler ve gruplar, devletler ve terör grupları arasındaki çatışmalar ile savaş ortamlarında yaşanan tecavüz suçları, insanların evlerini terk etmeye zorlanması gibi biçimlerde açığa çıkabilmektedir. Pek çok ekonomik ve sosyal problemi de içinde barındıran kolektif şiddet, ölümlerle de sonuçlanabilen sağlık sorunları, hastalıklar, ruhsal problemler gibi olumsuz sonuçlara da neden olabilmektedir (WHO, 2002, ss. 4-21).

4 Yoksunluk üzerine yapılan laboratuvar çalışmalar ile ilgili bilgi için bkz. Şerif, M., & Şerif, C. W. (1996). *Sosyal psikolojiye giriş*. Çev. M. Atakay, A. Yavuz, Sosyal Yayınlar, bkz. ss.418-424 İstanbul. ile uzun süreli yoksunluğun etkileri ve yoksunluğun sosyal yaşam etkileri konusunda ayrıntılı bilgi için a.g.e., bkz. ss. 434-444.

Şekil 1: Şiddetin kaynağı açısından türleri.

Kaynak: World Health Organization, Geneva, 2002,
World Report on Violence and Health, Summary:5.

Evrensel olarak kabul edilmiş söz konusu şiddet türleri arasında yukarıdaki satırlarda da belirtildiği gibi geçişkenlik söz konusu olabilir, bir şiddet türü bir başka şiddet ile devam edebilir ve/veya bir başka şiddetin kaynağı olabilir. Bir başka deyişle toplumsal ya da kişilerarası şiddetin birey üzerindeki etkileri, kişisel şiddetin nedenleri de olabilmektedir. Sadece fiziksel şiddetin değil, psikolojik şiddetin de ölümcül sonuçları ve toplumsal bedelleri olabilmektedir. Örneğin birey için dayanılmaz hale gelen kişilerarası ya da toplumsal şiddet, psikolojik şiddete ve/veya kişisel şiddete dönüşerek, şiddete maruz kalan kişinin yaşamına mal olabileceği gibi, başkasına ve kendisine⁵ yönelik şiddetin nedeni de olabilmektedir. Bu nedenle kadına yönelik şiddet, sosyal, ekonomik, yasal, halk sağlığı alanındaki düzenlemeleri ve iletişimin yönetimini de kapsayacak bütüncül bir yaklaşımla çözüm üretilmeyi bekleyen toplumsal, hatta evrensel bir sorundur.

Kadına Yönelik Şiddet Sorunu ve Halkla İlişkiler

Son 50 yıldır kadına şiddet konusuna ilişkin çeşitli ülkelerde gerçekleştirilmiş konferanslar ve yapılan araştırmalarla elde edilen sonuçlar, kadına şiddet kavramının toplumsal hatta evrensel bir

5 *Kadına yönelik şiddetin (kişisel) etkileri konusunda ayrıntılı bilgi için bkz. Pico-Alfonso, M. A., Garcia-Linares, M. I., Celda-Navarro, N., Blasco-Ros, C., Echeburúa, E., & Martinez, M. (2006). The impact of physical, psychological, and sexual intimate male partner violence on women's mental health: depressive symptoms, posttraumatic stress disorder, state anxiety, and suicide. Journal of women's health, 15(5), 599-611.*

problem olarak önemine dikkat çekmektedir. Bu bağlamda 20. yüzyılda evrensel bir sorun olarak kadına yönelik şiddet, dünyada olduğu gibi Türkiye’de de çözüm bekleyen toplumsal sorunlardan bir tanesidir.

Kadın ve erkek arasında eşitsizliğin genel kabul gördüğü, cinsiyet rollerinin katı olduğu, kültürel normların erkeklerin egemenliklerini onaylayan ve de yasal yaptırımların yeterli olmadığı toplumlarda kadınların şiddete maruz kalması durumuna daha sık rastlanmaktadır. Bu ise kadının aşağılandığı ilişkiyi sonlandırmasını dahi engelleyebilmekte ve güvenliğinin sağlanmasını da güçleştirmektedir. Zira ilişki sona erdikten sonra da şiddet devam edebilmekte hatta daha da artabilmektedir (WHO, 2002, s. 16).

1975 yılında Mexico City, 1980 yılında Kopenhag ve 1985 yılında Nairobi’de gerçekleştirilen Dünya Kadın Konferansları da kadın ve erkek eşitliğine ve kadına karşı şiddetin önlenmesine ilişkin mücadelelere dikkat çekmesi açısından uluslararası düzeyde atılmış önemli adımlardır. Kadınlara Yönelik Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi CEDAW ise Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 1979’da kabul edilmiş, 1981’de yürürlüğe girmiş ve Türkiye tarafından 1985 yılında imzalanmıştır. Söz konusu sözleşmede (CEDAW 1992) Kadına Karşı Ayrımcılığın Önlenmesi Komisyonu’nun (CEDAW Komisyonu) kadına yönelik şiddet hakkındaki 19 nolu (1992) genel tavsiyesi “Kadına yönelik cinsiyete dayalı şiddet kadına yönelik bir ayrımcılık şeklindedir.” olarak tanımlanmıştır. Bu bağlamda sözleşme, imzalayan ülkelere kadına yönelik cinsiyet eşitliğinin ve şiddetin önlenmesine ilişkin önemli sorumluluklar yüklemektedir.

“20 Aralık 1993’te Birleşmiş Milletler Genel Kurulu’nda kabul edilen “Kadınlara Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılması Bildirisi”nde kadına yönelik şiddet, gerek kamu yaşamında gerekse özel yaşamda kadınlara, fiziksel, cinsel veya psikolojik olarak zarar veren veya zarar verici sonuçları olması muhtemel, cins temeline dayalı her türlü davranış olarak kabul edilmiştir” (Sezen, 2006).

4-15 Eylül 1995 tarihlerinde Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal Konsey’in kararıyla Pekin’de bir ‘taahhütler konferansı’ olarak planlanan Dördüncü Dünya Kadın Konferansı gerçekleştirilmiştir. 189 ülke temsilcilerinin katılımıyla gerçekleştirilen konferansın sonucunda Pekin Deklarasyonu ve Eylem Platformu isimli iki belge kabul edilmiştir. Türkiye, her iki belgeyi de hiçbir çekince koymadan kabul etmiştir. Pekin Deklarasyonu, hükümetleri kadının güçlenmesi ve ilerlemesi, kadın-erkek eşitliğinin geliştirilmesi ve toplumsal cinsiyet perspektifinin ana politika ve programlara yerleştirilmesi konularında yükümlü kılmakta ve Eylem Platformu’nun hayata geçirilmesini öngörmektedir (Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı, 2000, s. 2).

11 Mayıs 2011 tarihinde İstanbul’da imzaya açılan Kadınlara Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadele Hakkındaki Avrupa Konseyi Sözleşmesi (kısa adıyla İstanbul Sözleşmesi), 1 Ağustos 2014 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Özel olarak kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddet ve ev içi şiddeti hedef alan ilk Avrupa sözleşmesi olma niteliğini taşıyan sözleşme, bugüne kadar Türkiye dahil Avrupa Konseyi üyesi 20 ülke tarafından onaylanmıştır. Türkiye, sözleşmeyi imzaya açıldığı 11 Mayıs 2011 tarihinde imzalamış, 14 Mart 2012 tarihinde ise onaylamıştır (Bakırcı, 2015, s. 1).

Türkiye ve diğer taraf ülkeler açısından önemli ilerlemeler olarak görülen bu kurumsal adımlar ise ancak uygulanabilirlikleri oranında amaca ulaşabilirler. Çünkü atılan adımların yaşamda karşılık bulması için gereken koşul ve olanakların sağlanması ne kadar zorunluysa ve de kurumsal tedbirleri gerektiriyorsa, sahip olunan hakların kullanılabilmesi, sahip çıkılabilmesi, bireysel ve toplumsal değişim yaratılabilmesi için de ayrı bir çabaya ve halkla ilişkilere gereksinim duymaktadır. Kadına yönelik şiddet sorunsalının çok boyutlu olması, kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda gerçekleştirilmesi gereken halkla ilişkiler uygulamalarını, araştırmalarını ve farkındalık çalışmalarını gerek toplumsal ve gerekse evrensel bağlamda bir zorunluluk haline getirmektedir.

Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü tarafından 2015 yılında yapılan ve Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın yararlanıcısı olduğu araştırma sonucunda, kadına şiddetle mücadelenin kapsamının bireysel, toplumsal ve kurumsal çabaları içerecek bir yaklaşımla ele alınmış olması, halka ilişkilere de yol gösterir niteliktedir. Zira halkla ilişkiler, kadına yönelik şiddetin önlenmesi ve cinsiyet eşitliği konusunda toplumsal bilincin yaratılması için gerçekleştirilecek bireysel, toplumsal, kurumsal tedbirlerin yaşama dahil edilebilmesi için temel taşlardan bir tanesidir. Proaktif ya da reaktif halkla ilişkiler stratejilerinin eldeki veriler ve mevcut durum üzerine inşa edildiği gerçeği dikkate alınır, Türkiye açısından söz konusu araştırmanın verileri Türkiye'de kadına yönelik şiddete ilişkin önemli sorunların bir göstergesidir. Araştırmaya göre evlilik yapmış her 10 kadından yaklaşık olarak 4'ünün eşi/birlikte olduğu erkek tarafından şiddet gördüğünü ortaya koymaktadır. Aynı araştırma verileri yaş değişkeni açısından okunduğunda; on sekiz yaşından önce evlenen kadınların yaklaşık yarısının fiziksel şiddete, beşte birinin ise cinsel şiddete maruz kaldığı görülmektedir.

Araştırmada kadına yönelik şiddet biçimlerinden bir tanesi olarak ele alınan psikolojik şiddet ise (araştırmada duygusal şiddet /duygusal istismar olarak tanımlanmaktadır) en yaygın şiddet biçimi olarak karşımıza çıkmaktadır. Psikolojik şiddetin/istismarın genel düzeyi incelendiğinde Türkiye genelinde, evlenmiş kadınların %44'ünün yaşamlarının herhangi bir döneminde duygusal şiddet/istismar biçimlerinden en az birine maruz kaldığı görülmektedir. Yapılan araştırmaların ortaya koyduğu somut veriler ışığında kadına yönelik şiddetin, özellikle erken yaşta yapılan evliliklerde %50 dolayında olduğu görülmektedir. %42 oranında "erkeğin kadının davranışlarından sorumlu olduğuna" (Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü [HÜNEE], 2015, ss.31-92) işaret eden veriler ise şiddete adeta neden üretir niteliktedir. Öğrenilmiş çaresizlik sonucu olduğunu düşündüren bu tutum, kadına yönelik şiddet konusunda toplumsal değişimin ve toplumsal eğitimin zorunlu olduğunu ortaya koymaktadır. Yukarıda da ifade edildiği gibi kadına yönelik şiddetle mücadele sürecinde toplumun tümünü kapsayan, toplumsal cinsiyet eşitliğini geliştirmeye ve toplumsal bilinci oluşturmaya yönelik hedef üzerine yapılan kapsamlı bir iletişim stratejisi, önemli bir işleve sahiptir. Ancak bugüne kadar kadına şiddeti önlemeye ya da şiddete uğramış kadınları korumaya yönelik halkla ilişkiler faaliyetleri dikkate alındığında, kurumsal sosyal sorumluluk kapsamında yapılmış proje ve/veya kampanyalar dikkati çekmektedir.

Nitekim 2011 ve 2015 yılları arasında iş dünyası gözünde kurumsal sosyal sorumlulukta en başarılı bulunan ilk üç şirket (Koç, Turkcell ve Eczacıbaşı) tarafından "Bin Yıl Kalkınma Hedefleri" doğrultusunda gerçekleştirilmiş olan "Kadınların Konumunu Güçlendirmek ve Toplumsal

Cinsiyet Eşitliği”ni sağlamaya yönelik kampanyaların Binyıl Kalkınma Hedefleri kapsamındaki dağılım oranının %22 olduğu görülmektedir (Balta Peltekoğlu & Tozlu, 2017).

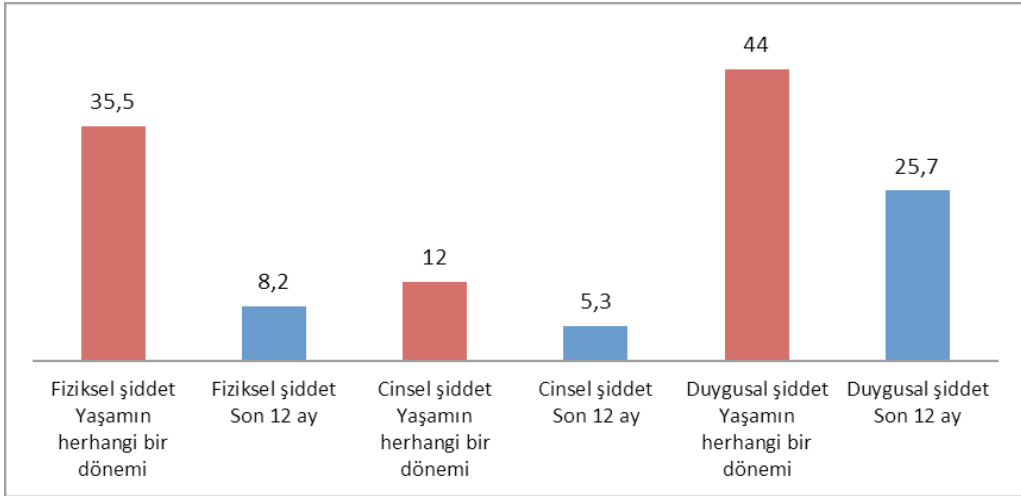
Yapılmış olan her bir kurumsal sosyal sorumluluk kampanyası kadına yönelik şiddetle mücadeleye katkı sağlamakla birlikte, toplumsal hatta evrensel bir sorun olan kadına yönelik şiddetin önlenmesi, şiddetle kapsamlı ve bütüncül bir yaklaşımla mücadele edilmesiyle olanaklıdır. Bir başka deyişle yapılması gereken, kadına yönelik şiddeti önleme ve/veya bilinçlendirmeye yönelik vb. tüm faaliyetlerin tek bir elden, sosyal paydaşlarla birlikte, bütüncül ve evrensel bir sorunla mücadele yaklaşımıyla ele alınması ve sürdürülmesidir. Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin Bin Yıl Kalkınma Hedeflerini imzalayan ülkelerden bir tanesi olması ise, toplumsal cinsiyet eşitliği ile mücadele etme konusunda tutarlı bir politika sürdürme sorumluluğuna dikkat çeken bir diğer husustur. Bu bağlamda kadına yönelik şiddetle mücadelede iletişim yaklaşımı kurumsal, toplumsal ve bireysel boyutlarıyla ele alınabilir.

Kadına yönelik şiddetle mücadeleye kurumsal boyutuyla bakıldığında, gerek düzenlemelerin gerçekleştirilmesi aşamasında gerekse yapılan düzenlemelerin getirdiği hakların anlatılabilmesi ve farkındalık yaratılarak bu haklara sahip çıkılabilmesinin sağlanması için halkla ilişkiler katkısı önemlidir. Nitekim yapılacak düzenlemeler için gerçekleştirilmesi gereken kurumlar arası ilişkiler ve lobicilik faaliyetleri de halkla ilişkilerin gerekliliğine vurgu yapar niteliktedir. Ayrıca 6284 sayılı (Kabul Tarihi: 8/3/2012, Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun) yasa ekseninde; eğitim, iş yaşamı, medeni yaşam, kadının korunmasına yönelik Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi (ŞÖNİM) gibi kurumların oluşturulması, yasal düzenlemelerin yapılması gibi konuları kapsayan kurumsal çabalarla ilgili olarak toplumsal farkındalık yaratılması, hem talep eden hem de hak ve sorumluluklarının farkında olan bir toplumsal bilincin oluşturulması için de yine halkla ilişkilere gereksinim vardır.

Cinsiyet eşitsizliği ve kadına şiddetle mücadelenin toplumsal düzeyde gerçekleştirilebilmesi için halkla ilişkiler bağlamında kitle iletişim araçlarından, kamu kurumlarından çok çeşitli biçimlerde yararlanılabilir. Örneğin belediyeler aracılığı ile kadınların ekonomik özgürlüğe kavuşmaları için gerçekleştirilen meslek edindirme kurslarının yanında kültür evleri, insan hak ve sorumluluklarına vurgu yapan, yurttaşlık bilincinin geliştirilmesi üzerine odaklanan eğitimlere ev sahipliği yapabilir. Sanatsal etkinlikler ve kadının toplumsal konumunu güçlendiren gösterimler ile mevcut tiyatro ve sinema filmlerinden, söyleşilerden önemli ölçüde destek alınabilir. Yine iletişim yönetimi ile medyadan kadına yönelik şiddeti önlemek konusunda kamu spotları, TV ve radyolardaki söyleşi programları, diziler, belgeseller vb gibi pek çok yöntemden yararlanılabilir. Bir sosyal politika olarak gerçekleştirilmesi ve toplumun her kesiminden destek bulması gereken cinsiyet eşitliğinin sağlanmasına yönelik iletişim çabalarında geleneksel medya yanında sosyal medyadan da destek alınabilir. Bu amaç için oluşturulan sosyal medya hesaplarının yanında aktif biçimde kullanılan sosyal medya hesaplarından ve sosyal medya fenomenlerinden, genç nüfusa erişebilmek ve bilinçlendirilmelerine katkı sağlamak amacıyla yararlanılabilir. Bu çabanın ikincil hedefi ise, kadına yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla gerçekleştirilecek bireysel gelişime ilişkin etkinliklerin duyurulması biçiminde de belirlenebilir.

Bireysel alanda şiddetle mücadele konusunda kadınların bireysel dirençlerinin desteklenmesi gerekmektedir. Bu bağlamda, kadınların psikolojik destek almak, ekonomik bağımsızlıklarını kazanmak, eğitim konusunda ısrarlı olmak ve bir yurttaş olarak haklarına sahip çıkmak gibi konularda bilinçlendirilmeleri ve yüreklendirilmeleri için halkla ilişkilere gereksinim vardır. Örneğin, psikolojik destek kurumlarının oluşturulması kurumsal düzenlemeler sonucunda gerçekleştirilebilir ancak; toplumsal olarak bu konuda desteğin olduğuna dair farkındalık yaratılması ve gerekliliğinin kabul edilmesinin yanında bireysel bağlamda kadının, söz konusu desteği alabilme cesaretini kazanması gerekir. Sonuç olarak, geniş bir kapsama alanı olan, çok bileşenli çözüm önerisine gerek duyulan kadına şiddetle mücadelenin, kurumsal, toplumsal ve bireysel, her üç boyutunda da birbiriyle etkileşen halkla ilişkiler uygulamalarına gereksinim duyulmaktadır. Bu nedenle kadına yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla gerçekleştirilecek politikalara daha ilk adımdan itibaren halkla ilişkilerin dahil edilmesinin, mücadelenin toplumsal karşılık bulması ve iyileşmenin hızı açısından vazgeçilemez olduğu söylenebilir.

Şekil 2: Temel sosyal ve demografik özelliklere göre eşinin veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel, cinsel veya duygusal şiddetine maruz kalmış kadınların yüzdesi, Türkiye 2014.

Kaynak: Hacettepe Üniversitesi, 2015, Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması: 84,92.

Araştırmanın Amacı

Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü tarafından gerçekleştirilen ve Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü’nün yürütücüsü olduğu 2014 tarihli “Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması”nın ortaya koyduğu veriler, kadına yönelik şiddetin ülkemizde önemli bir toplumsal problem olduğunu ortaya koymaktadır. Kadına yönelik şiddetin ve yaşanan şiddet olaylarının medyaya yansımaları da doğal bir sonuçtur. Gerek şiddetin önlenmesi gerekse koruyucu tedbirlerin uygulanması bağlamında kadına yönelik şiddetin

medyada yer bulması, konuyu gündeme taşınması ve farkındalık oluşturulması açısından özel bir öneme sahiptir. Bu nedenle çalışmada, kadına yönelik şiddetin doğası ve türleri kapsamında medyada yer bulup bulmadığı araştırma konusu yapılmıştır. Bu bağlamda araştırmanın temel amacı; kadına yönelik şiddetin çeşitleri, oranları, ortaya çıkış nedenleri ve doğası açısından medya yansımalarını anlamaya yöneliktir. Medya yansımaları ifadesiyle ise, çalışmada ele alınan gazetede yer alan haberlerin kadına yönelik şiddetin çeşitleri, oranları, ortaya çıkış nedenleri ve doğası açısından dağılımı ifade edilmektedir. Bu bağlamda çalışma, medya yansımalarının Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü tarafından yapılmış olan araştırma sonuçları ile uyumlu olup olmadığını anlamaya yöneliktir. Araştırmanın, sınırlı bir zaman dilimini kapsamaması nedeniyle, bir genelleme yapmak ya da söz konusu süre zarfında kadına yönelik olarak gerçekleşen şiddetin tümünü yansıtmak gibi bir amacı bulunmamaktadır. Bu nedenle gazete taramasının amacı, tarama sonucunda kadına yönelik şiddetin çeşitleri, oranları, ortaya çıkış nedenleri ve doğasıyla ilgili olarak elde edilen verilerin, hali hazırda yapılmış olan araştırma sonuçlarıyla karşılaştırılarak, halkla ilişkiler odaklı çözüm önerileri sunmaya katkıda bulunması şeklinde belirlenmiştir. Çözüm önerisi ise, bir halkla ilişkiler kampanya sürecine odaklanmaktan çok, kadına yönelik şiddetle mücadelede iletişim açısından da bütüncül bir yaklaşımın gerekliliğini ortaya koymaya yöneliktir.

Araştırmanın Örnekleme ve Yöntemi

Araştırmanın amacı, kadına yönelik şiddet haberlerinin medya yansımalarını analiz ederek, kadına yönelik şiddet olaylarını medya perspektifinden anlamaya ve mevcut araştırma ile ilişkilendirmeye yöneliktir. Bu amaçla, belirlenen dönem aralığında en yüksek tiraja sahip olan ve okur profili çeşitliliğine sahip gazete olarak genel kabul gören Hürriyet gazetesi seçilmiştir. Söz konusu gazetede yer alan haberler, kadına yönelik şiddetin çeşitleri, oranları, ortaya çıkış nedenleri ve doğası açısından incelenmiştir. “Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü’nün yürütücüsü olduğu sosyal politikaların daha kapsayıcı ve bütüncül olarak ele alınmasında önemli bir misyonu yükleneyeceği” resmi makamlar tarafından ifade edilen (Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü [HÜNEE], 2015, s.45-46), HÜNEE tarafından Türkiye genelinde 12 istatistikî bölge ile kentsel ve kırsal yerleşim alanlarını temsil edecek şekilde 15.072 hedef örnekleme oluşturan hanelerde, 15-59 yaşları arasındaki kadınlar ile yüz yüze görüşmeler yaparak gerçekleştirilen 2014 tarihli araştırma temel alınmıştır. Araştırmada Yaysat verileri doğrultusunda en yüksek tiraja sahip olan kitle iletişim aracı Hürriyet Gazetesi seçilerek; 1 Ocak 2017-30 Haziran 2017 arası 6 aylık çevrimiçi arşiv taraması gerçekleştirilmiştir. “Kadın ve şiddet” anahtar kelimeleri doğrultusunda gazetede yer alan haberler taranarak, konu ile ilgili haberler; şiddetin çeşitleri, ortaya çıkış nedenleri ve doğası, şiddeti gerçekleştiren ve şiddete maruz kalanlar arasındaki ilişkiler açısından analiz edilmiştir. Elde edilen veriler “SPSS for Windows 21.0” istatistik paket programına aktarılmış ve bu program aracılığıyla değerlendirilmiştir. Araştırmada cevap aranan araştırma soruları şunlardır:

S1: Araştırma kapsamında ele alınan gazete haberlerinin, kadına yönelik fiziksel şiddet boyutunda dağılımları nasıldır?

S2: Araştırma kapsamında ele alınan gazete haberlerinin, kadına yönelik psikolojik şiddet boyutunda dağılımları nasıldır?

S3: Araştırma kapsamında ele alınan gazete haberlerinin, kadına yönelik cinsel şiddet boyutunda dağılımları nasıldır?

S4: Araştırma kapsamında ele alınan gazete haberlerinin, kadına yönelik yoksunluk ve ihmal boyutunda dağılımları nasıldır?

Araştırma Verileri ve Bulguları

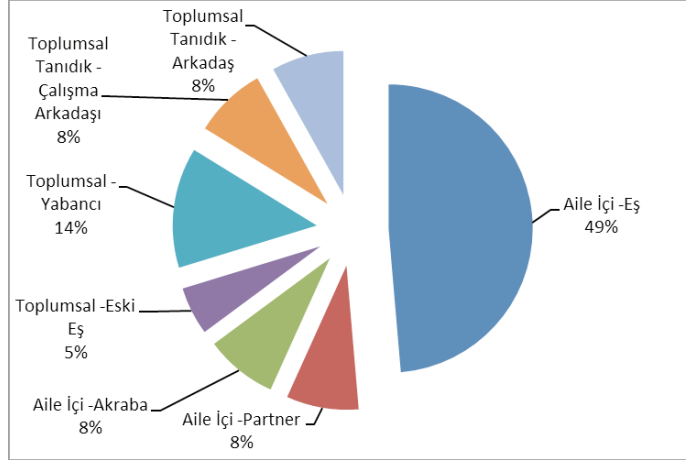
Tablo I: Hürriyet Gazetesinde yer alan Ocak-Haziran 2017 arası kadına yönelik şiddet haberlerinde kadınların şiddet gördüğü haber ve şiddet türleri tablosu.

Tarih	Haber Başlık	Şiddet Görülen Kişi	Fiziksel	Psikolojik	Cinsel	Yoksunluk ve İhmal
30.06.2017	"Tişörtünün iki düğmesi açıldı çılgına döndüm iki el ateş ettim"	Eş	*	*		*
28.06.2017	'Hep erkekler mi, bir de kadın öldürsün' demişti, müebbetle yargılanıyor	Eş	*	*		
23.06.2017	Avukat ve icra memuruna tornavidalı saldırı	Yabancı	*			
17.06.2017	Bıçağın seri numarasından yakayı ele verdi	Eş	*			
17.06.2017	Bilecik'te dehşet! 8 aylık hamile eşini 29 kez bıçaklayıp öldürdü	Eş	*			
13.06.2017	'Söylediklerimi medya duymasın' dedi... Hakim fırçaladı	Eş	*	*	*	
12.06.2017	Elazığ'da imam nikahlı kocasını öldüren Suriyeli kadın ve sevgilisi tutuklandı	Partner	*	*		
08.06.2017	Kadın gazeteciye maganda şiddeti!	Yabancı	*	*		
08.06.2017	Dev şirkette tecavüz skandalı! Üst düzey yönetici ve 20'den fazla çalışan kovuldu	Çalışma Arkadaşı	*	*	*	
06.06.2017	Eşini, kayınpederi ve baldızını öldüren zanlı tutuklandı	Akraba	*	*		
31.05.2017	İşkenceci koca	Eş	*	*		
21.05.2017	Çocuklarını odaya kilitledi... Yatak odasında korkunç olay	Eş	*	*		
22.05.2017	2 çocuk annesini eşinin elinden kurtaran kahraman kadın; Ben de şiddet gördüğüm için duyarlıyım	Eş	*	*		
15.05.2017	15 yıllık işkence evine sadece 15 yıl hapis	Eş	*	*	*	*
12.05.2017	Arkadaşlık teklifini kabul etmedi' diye öldürüldü	Tanıdık	*			
06.05.2017	Ankarada feci dayak... Tedavi istemedi	Tanıdık	*	*		
05.04.2017	Raporunda, boşanan kadın için 'Dost hayatı yaşıyor' yazan bilirkişi hakkında soruşturma	Yabancı		*		

11.04.2017	Tayt 'tahrik' sayıldı!	Eş / Yabancı	*	*		
13.04.2017	Kız kardeş canavarları	Akraba	*			
14.04.2017	Hamile yengesini bıçaklayan sanık : Hamile olduğunu bilmiyordum	Akraba	*			
30.04.2017	18 yaşındaki Nurhayat'a 20 bıçak darbesi	Tanıdık				
24.03.2017	Hamile kadın intihara kalkıştı	Eş	*	*		
24.03.2017	Meşrubat kralına eşinden ağır suçlamalar...	Eş	*	*		
21.03.2017	Türkan'ın katiline ömür boyu hapis istendi	Partner	*			
18.03.2017	Son dakika... 'Uyuşturucu almak için seni satmadığıma dua et' diyen eşini öldürdü	Eş	*	*		
10.03.2017	Cenazede imam da isyan etti	Eş	*			
08.03.2017	Cinayet sonrası oğlunu aradı: Annenizi vurduğum	Eş	*			
08.03.2017	Mersin Barosu'nda, Kadınlar Günü etkinliğinde 'hayır' gerilimi	Çalışma Arkadaşı		*		
03.03.2017	Onu bu hale kocası getirdi	Eş	*	*		
03.03.2017	Sevgilisinin dövüp eve kilitlediği hamile kadın itfaiye merdiveniyle kurtarıldı	Partner	*	*		
15.02.2017	Ölüm tehdidinden korkup intihar etti	Eş	*	*		
16.02.2017	Aksaray'da boşandığı kocası tarafından silahla vurulan 26 yaşındaki kadın, hastanede öldü.	Eş /Eski	*	*		
17.02.2017	Sezgi Kırıt cinayeti sanığı: Hayatımda tek öldürdüğüm canlı hamam böceği	Eş	*			
01.01.2017	Sığınma evinde kalan kadının kocası çatıya çıkıp intihar etmek istedi	Eş /Eski	*	*		
19.01.2017	Meclis'te tarihi kavga! Kadın vekiller birbirine girdi	Çalışma Arkadaşı	*			
30.01.2017	Din görevlisinden hayvansever yaşlı kadına şiddet	Yabancı	*			

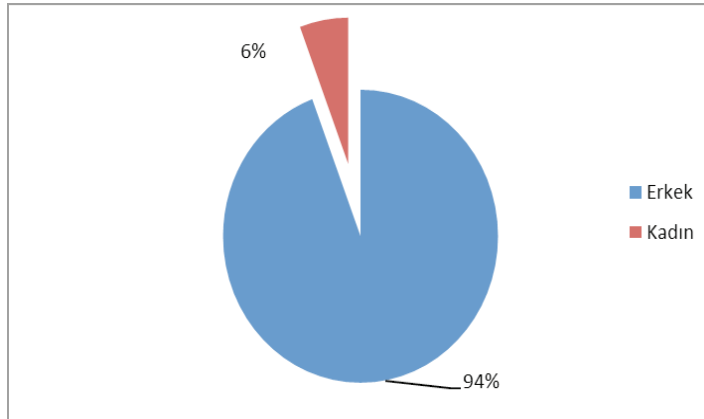
Tablo 1'de bulunan verilerde yer alan Ocak-Haziran 2017 arası gazete haberlerinin tamamında fiziksel, psikolojik, cinsel şiddet ile yoksunluk-ihmal biçiminde şiddet görmüş olan kadın haberleri yer almaktadır. Ancak araştırma kapsamına alınmış olan üç haber (*'Hep erkekler mi, bir de kadın öldürsün' demişti, müebbetle yargılanıyor, Elazığ'da imam nikahlı kocasını öldüren Suriyeli kadın ve sevgilisi tutuklandı, Son dakika... 'Uyuşturucu almak için seni satmadığıma dua et' diyen eşini öldürdü*), kadınların uğramış oldukları fiziksel ve psikolojik şiddet sonrası kendilerinin uygulayan oldukları şiddet olaylarını ortaya koymaktadır. Bu verilerden yola çıkarak, çeşitli biçimlerde şiddet görmüş olan kadınların bir süre sonra kendilerinin de şiddet eylemine başvurabildikleri yorumuna ulaşılabilmektedir. Şiddetin önlenmesi ve koruyucu politikalarının yeterli olmaması, şiddete maruz kalan kadınların kendilerinin de çeşitli nedenlerle (öz savunma, psikolojik sorunlar vb.) şiddete başvurabileceği görülmektedir. Bu nedenle, halkla ilişkiler politikalarının sadece kadına yönelik olması ne kadar sorunlu ise kadının; iletişim stratejilerinin odağı olması, kendisini savunmasına/korumasına, bilinçlenmesine katkı sağlamanın yanında, şiddetin (kişisel ya da değil) kaynağı haline gelmesi sorununa çözüm üretmesi açısından da bir gerekliliktir.

Şekil 3: Hürriyet Gazetesinde yer alan Ocak-Haziran 2017 arası kadına yönelik şiddet haberlerinde kadınların şiddet gördüğü kişilerin kişilerarası ve toplumsal boyutlarda yakınlık derecesi dağılım grafiği.

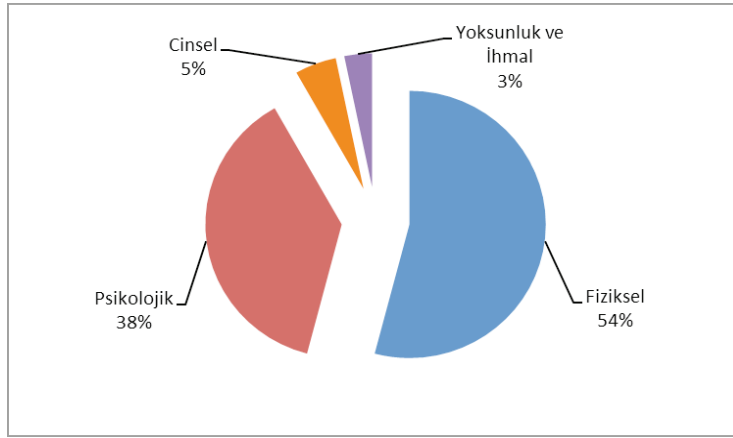
Araştırma sonuçları, kadına yönelik şiddet haberlerinde kadınların şiddet gördüğü kişilere kişilerarası aile içi boyutundan bakılacak olursa, %49'unun eşlerini, %8'inin partnerlerini, %8'inin akrabalarını oluşturduğu görülmektedir. Kadına yönelik şiddet haberlerinde kadınların şiddet gördüğü kişilere bakılacak olursa, %16'sını tanıdıklar (%8 çalışma arkadaşı ve %8 arkadaş), %14'ünü yabancı kişiler oluşturmaktadır. Ortaya çıkan veriler, Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü tarafından gerçekleştirilen ve Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'nün yürütücüsü olduğu, 2014 tarihli, Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırmasının ortaya koyduğu veriler ile eş güdüm gösterdiği bulgusunu ortaya çıkarmaktadır.

Şekil 4: Hürriyet Gazetesinde yer alan Ocak-Haziran 2017 arası kadına yönelik şiddet haberlerinde kadınların şiddet gördüğü kişilerin cinsiyet dağılım grafiği.

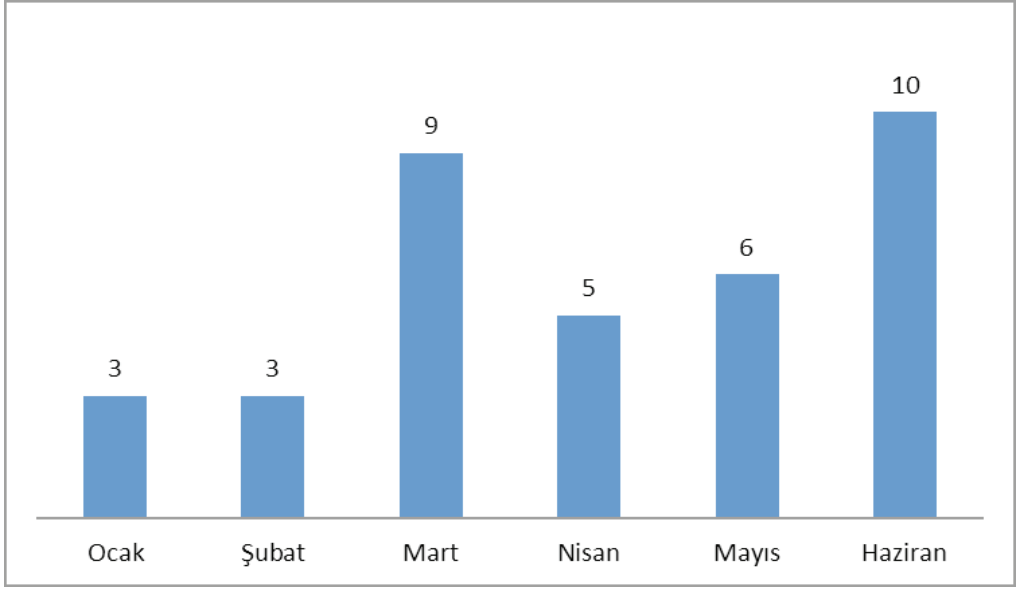
Araştırma sonuçları, kadına yönelik şiddet haberlerinde kadınların şiddet gördüğü kişilerin cinsiyetlerinin %94'ünün erkek, %6'sının ise kadın olduğunu ortaya koymaktadır. Gazete haberlerinden elde edilen verilerden yola çıkarak, kadınların kendi hemcinslerine karşı şiddet uyguladıkları da ortaya çıkmakta; ancak erkeklerin kadınlara uygulamakta olduğu şiddetin oranının yaklaşık 16 kat daha yüksek olduğu görülmektedir.

Şekil 5: Hürriyet Gazetesinde yer alan Ocak-Haziran 2017 arası kadına yönelik şiddet haberlerinde kadınların yaşadıkları şiddet tipleri dağılım grafiği.

Araştırma sonuçları, Hürriyet Gazetesi temel alınarak altı aylık periyod bağlamında, kadına yönelik şiddet haberlerinde kadınların yaşadıkları şiddet tipleri dağılım grafiğine bakıldığında; %54'lük dilimde fiziksel şiddet, %38'lik dilimde psikolojik şiddet, %5'lik dilimde cinsel şiddet, %3'lük dilimde yoksunluk ve ihmali şiddet durumları ortaya çıkmaktadır. Ortaya çıkan veriler Tablo 1'de yer alan veriler ile birlikte yorumlandığında; kadınların birden fazla şiddet türü ile aynı anda karşılaştıkları, özellikle psikolojik ve fiziksel şiddetin çoğu zaman birlikte yaşandığı bulgusuna da ulaşılabilmektedir.

Şekil 6: Hürriyet Gazetesinde yer alan Ocak-Haziran 2017 arası kadına yönelik şiddet haberlerinin dağılım grafiği.

Araştırma sonuçları bize, Ocak-Haziran 2017 arasında yer alan haberlerden yola çıkarak, her ay kadına şiddet ile ilgili en az 3 haber ile karşılaştığımızı ve bazı aylarda bu rakamın 10' a kadar yükseldiğini göstermektedir.

Ancak daha önce yapılmış olan araştırmaların sonuçlarından da görüldüğü gibi medya yansımalarının genel olarak adliye ve hastane kaynaklarından temin ediliyor olması, şiddetin aleniyet kazanmasını güçleştiriyor ya da ahlaki ve kültürel normlar, maruz kalınan şiddetin paylaşılmasını engelliyor olabilir. Bu gerekçelerle araştırmayı kapsayan dönem içerisinde yaşanmış olan kadına yönelik şiddetin tamamının medyaya yansımamış olabileceği söylenebilir. Nitekim Dünya Sağlık Örgütü'nün raporuna göre; Bangladeshte 10.368 kadın üzerinde yapılan araştırma sonuçlarına göre şiddete maruz kalan kadınların %68'inin kimseye anlatmadığı, polise başvurunun %0 olduğu, ailesiyle ancak %30'unun paylaştığı, arkadaşları ile paylaşanların oranının ise %0 olduğu görülmektedir. Mısırdaki ise 7121 kadının katıldığı aynı araştırmaya göre; kimseye anlatmayanların oranı %47, polise başvuru 0, aileye anlatma %44, arkadaşla paylaşma ise %3'dür. Buna karşılık; Kanada da 12.300 kişilik örnekleme, şiddete maruz kalan kadınların kimseye paylaşmama oranı %22, polise gidenlerin oranı %26, arkadaş ve aile ile paylaşma oranı ise sırasıyla %45 ve %44 olarak belirlenmiştir (WHO, 2002, s.15). Bu sonuçlar ülkelerin sosyo-ekonomik gelişmişlikleri ile şiddete maruz kalanların çözüm arama çabaları arasındaki ilişkiyi de ortaya koyar niteliktedir. Bu bağlamda, kadına yönelik şiddetle mücadelede evrensel önlemler kadar yerel önlemlere duyulan gereksinim, halkla ilişkiler açısından da geçerlidir.

Sonuç ve Öneriler

Oransal farklılıklar gösterse de hemen her sosyal statüde görülebilen kadına yönelik şiddet, evrensel bir sorun olması nedeniyle, evrensel bakış açısını ve uluslararası çözüm ortaklıkları geliştirilmesini gerektirmektedir. Nitekim 1975 yılında Mexico City, 1980 yılında Kopenhag ve 1985 yılında Nairobi'de düzenlenen uluslararası konferanslar ile 2011 yılında İstanbul Konferansı olarak da adlandırılan Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi de bu uluslararası çözüm ortaklığı arayışına vurgu yapar. Çalışma kapsamında analiz edilmiş olan, "Araştırma kapsamında ele alınan gazete haberlerinin, kadına yönelik fiziksel şiddet boyutunda dağılımları nasıldır?" sorusuna cevaplardan elde edilen verilere bakıldığında; Hürriyet Gazetesi temel alınarak altı aylık periyod bağlamında, kadına yönelik şiddet haberlerinde kadınların yaşadıkları şiddet tipleri dağılım grafiği %54'lük dilimde fiziksel şiddet türünü göstermektedir. Kadınların şiddet gördüğü kişilere bakıldığında ise en yüksek oran %49'luk dilim ile eşleri işaret etmektedir. Bu bağlamda kadına yönelik şiddet ile mücadelede, kadının bireysel çabasının yeterli olmayacağı, toplumsal ve kurumsal düzeyde önlemlere gerek duyulduğu ifade edilmelidir.

Şiddete neden olan ve/veya şiddeti pekiştiren ekonomik, yasal ve toplumsal nedenler ancak devlet politikalarıyla önlenbilir. Cinsiyet eşitliğini kabul eden bir sosyal politikanın oluşturulması, kadının iş yaşamına ve sosyal yaşama katılmasının desteklenmesi, okullaşma oranının arttırılması, çağdaş eğitim becerilerinin kazandırılması ve kız çocuklarının eğitim hakkının engellenmemesi; ancak yasal ve bütüncül düzenlemelerle olanaklıdır. Buradan yola çıkılarak planlanacak halkla ilişkiler çalışmalarının, her iki cinsiyet gurubu üzerinde ve sürdürülebilir bir biçimde gerçekleştirilmesi gerekir. Bu nedenle, cinsiyet eşitliği konusunda kurumsal değişiklikleri yapabilmek ve muhatapları bilinçlendirmek, onlara hak ve sorumluluklarını anlatmak ve toplumsal ve bireysel duyarlılık geliştirebilmek için iletişim desteğine gerek vardır. Çalışma kapsamında analiz edilmiş, "Araştırma kapsamında ele alınan gazete haberlerinin, kadına yönelik psikolojik şiddet boyutunda dağılımları nasıldır?" sorusuna verilen yanıtlardan elde edilen verilere bakıldığında; Hürriyet gazetesi temel alınarak altı aylık periyod bağlamında kadına yönelik şiddet haberlerinde kadınların yaşadıkları şiddet tipleri dağılım grafiği %38'lik dilimde psikolojik şiddet türünü göstermektedir.

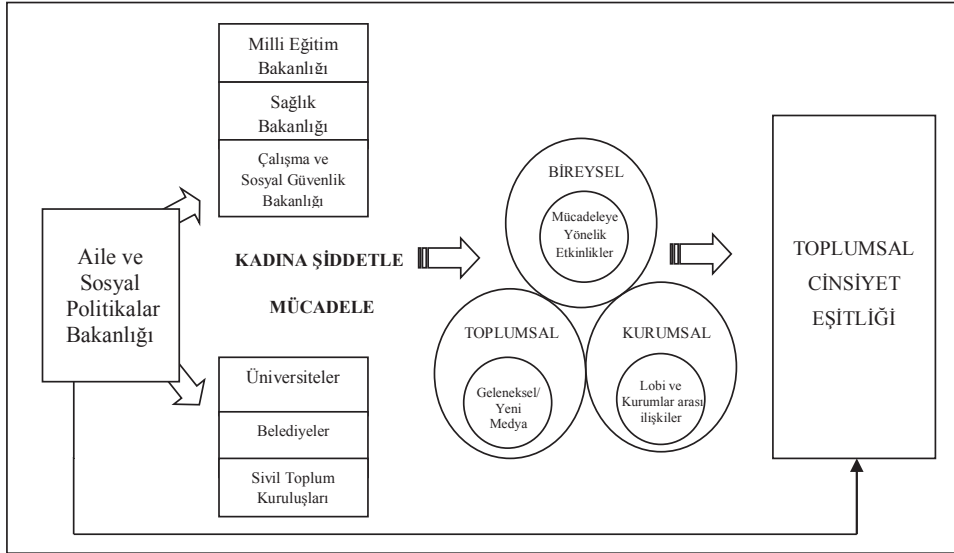
Çalışmaya temel olan araştırma bulgularının yanı sıra, Hürriyet Gazetesinin 2017 yılı ilk altı aylık diliminin taranarak elde edilen haberlere konu olan şiddet mağdurlarının ve şiddeti gerçekleştirenlerin, yaptıkları şiddeti neden ürettikleri görülmektedir. Nitekim T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın yararlanıcısı olduğu, Hacettepe Üniversitesi tarafından 2015 yılında yapılan araştırmada 18 yaş altı evlilik yapan kadınların, %42'sinin "kadının tavır ve davranışlarından ailenin erkekleri sorumludur" (Hacettepe Üniversitesi, 2015, s. 106) biçimindeki ifadelerinden kadınların, hatalarını belirleme ve düzeltme yetkisini adeta erkeklere devrettiklerini ve kendilerine yöneltilen şiddeti haklı gösterebilecek bir yaklaşım sergileyebildiklerine işaret etmektedir. Kadınların yaklaşık 1/3'ü yaşamlarının herhangi bir döneminde eğitimlerinin engellendiğini, 1/10'u ise 15 yaşından sonra çalışma yaşamında yer almalarına izin verilmediğini ve işten ayrılmaya zorlandıklarını belirtmektedir. Engelleyen arasında da aile, ilk sıra da yer

almaktadır (s. 106). Bu veriler ışığında, eğitim olanaklarından eşit koşullarda yararlanamayan ve ekonomik, yasal, toplumsal nedenlerle yaşam koşullarını değiştirme şansından yoksun olarak yaş alan çocukların bu öğrenilmiş çaresizlikten kurtulmaları için, geliştirilecek sosyal politikaların mutlaka iletişim çabalarıyla desteklenmesi gerekmektedir. Halkla ilişkiler faaliyetleri ise; her bireyin eşit hak ve sorumluluklara sahip olduğu konusunda toplumsal bilincin oluşturulması, bireysel ve toplumsal düzeyde cinsiyet eşitliğinin farkına varılması, kadınları direnme ve destek almaya yöneltme konularında önemli bir işlev üstlenebilir.

Çalışma kapsamında analiz edilmiş olan, “Araştırma kapsamında ele alınan gazete haberlerinin, kadına yönelik cinsel şiddet boyutunda dağılımları nasıldır?” sorusuna verilen yanıtlardan elde edilen verilere bakıldığında; Hürriyet gazetesi temel alınarak altı aylık periyot bağlamında kadına yönelik şiddet haberlerinde kadınların yaşadıkları şiddet tipleri dağılım grafiği %5’lik dilimde cinsel şiddet türünü göstermekte, %3’lük dilim ise yoksunluk ve ihmali şiddet durumları ortaya çıktığını göstermektedir. Maruz kalınan şiddetin çeşitli nedenlerle ifade edilemediği durumların da olduğu dikkate alınarak, bireysel iyileştirme çabaları kapsamında gerçekleştirilecek halkla ilişkiler kampanyalarında kadınların sorunlarını anlatma konusunda yüreklendirilmeleri ve şiddetten korunma konusunda aydınlatılmaları gerekmektedir.

Sahip olunan haklar ancak onların farkında ve bilincinde olan, kullanmayı talep eden bireyler ve toplum ile anlam kazanmaktadır. Bu nedenle ŞÖNİM gibi kurumlar, medeni kanun, miras hukuku, seçme seçilme hakkı gibi yasal ve anayasal hakları pekiştiren düzenlemeler ile 6284 sayılı yasa kapsamında; şiddete maruz kalan kadınların ve çocuklarının korunmasına yönelik bilinçlendirmeyi amaçlayan halkla ilişkiler kampanyaları, bu konuda önemli katkı sağlayacaktır.

Şekil 7: Türkiye’de kadına şiddete mücadelede halkla ilişkiler paydaşları.

Kadına yönelik şiddetle mücadelenin bütüncül bir yaklaşım gerektirmesi gerçeği Türkiye’de yürütülecek mücadele programı açısından da geçerlidir. Söz konusu mücadelenin etkili olabilmesi için kadına yönelik şiddetle mücadelenin bir sosyal politika olarak benimsenmesi ve kadına yönelik şiddetle mücadele kapsamına iletişim desteğinin de dahil edilmesi gerekmektedir. Söz konusu halkla ilişkiler faaliyetleri ise yasal, ekonomik ve sosyal boyutları ile toplumsal cinsiyet eşitliği hedefi üzerine yapılandırılmalıdır. Bu yaklaşımla Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü tarafından gerçekleştirilmiş olan, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü’nün yararlanıcısı olduğu raporda, kurumsal, toplumsal ve bireysel boyutlarda ele alınan kadına yönelik şiddetle mücadele programına ilişkin önerilerden (HÜNEE, 2015, ss. 300-320) yola çıkılarak; halkla ilişkiler faaliyetlerinin de kurumsal, toplumsal ve bireysel boyutlar olmak üzere üç ana başlık temelinde biçimlendirilerek ve bütüncül bir yaklaşımla yürütülebileceği öngörülmektedir. Kapsamlı bir halkla ilişkiler süreci ise, yukarıdaki şekilde açıklanmış olduğu üzere, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı koordinasyonunda, Milli Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının ilgili birimleri ile üniversiteler, belediyeler ve ilgili sivil toplum kuruluşlarının paydaş olarak katkı sağlamaları ile etkili biçimde gerçekleştirilebilir. Halkla ilişkiler faaliyetleri ise, bireysel düzeyde kadını cinsiyet eşitliği ve hakları konusunda bilinçlendirmeye ve şiddete ilişkin sorunlarını dile getirme konusunda yüreklendirmeye yönelik faaliyetlerle, kadının ekonomik bağımsızlığını desteklemeye ilişkin etkinliklerin gerçekleştirilmesi olarak özetlenebilir. Toplumsal boyutta cinsiyet eşitliğini desteklemek ve kadına yönelik şiddetle mücadele etmek amacıyla gerçekleştirilecek halkla ilişkiler faaliyetleri ise, geleneksel ve sosyal medya ile diğer iletişim araç ve yöntemlerinden yararlanmak olarak ifade edilebilir. Kadına yönelik şiddetle kurumsal düzeyde mücadeleye halkla ilişkiler, gereksinim duyulan yasal düzenlemelerin gerçekleştirilmesi ve benimsenmesi ile lobi faaliyetlerinin yürütülmesi ve kurumlararası iletişimin sağlanması konularında katkı sağlayabilir. Zira bu çalışmada ortaya çıkan sonuçlar, kadına yönelik şiddetle mücadelenin bütüncül anlayışı benimseyen bir devlet politikasıyla mümkün olabileceğini, bütüncül yaklaşımı benimseyen devlet politikasının ise söz konusu mücadelede halkla ilişkilerin yer bulmasıyla tamamlanabileceğini ortaya koyar niteliktedir. Kadına yönelik şiddetle mücadele kapsamında gerçekleştirilen halkla ilişkiler faaliyetlerinde diğer kurumsal paydaşlardan ve STK’lardan destek alınmasının, mücadelenin gücünü artıracığı ve çoklu bileşeni olan kadına yönelik şiddetle mücadelenin ancak bütüncül ve çok bileşenli bir yaklaşımla gerçekleştirilebileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Kaynaklar

- Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun (2012, 20 Mart). Resmi Gazete (Sayı: 28239). 05.04.2016 tarihinde <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/03/20120320-16.htm> adresinden edinilmiştir.
- Bakırcı, K. (2015). İstanbul sözleşmesi. *Ankara Barosu Dergisi*, (4), 133-204. <http://www.ankarabarusu.org.tr/siteler/ankarabarusu/tekmakale/2015-4/7.pdf>
- Balta Peltekoğlu, F., & Tozlu, E. (2017). Halkla ilişkiler ve gönüllülük ekseninde Türkiye’de kurumsal sosyal sorumluluk projeleri ve bin yıl kalkınma hedefleri. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 10(1), 5-31. <http://dergipark.gov.tr/josc/issue/30637/309841>
- Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women Report (1992), [CEDAV] 18.12.2017 tarihinde <http://www.refworld.org/docid/52d920c54.html> / adresinden edinilmiştir.: Türkçe Kaynak: Kadınlara Yönelik Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (1992) 18.12.2017 tarihinde http://kadininstatusu.aile.gov.tr/data/585928a9369dc56d44f7cdf2/istanbul%20s%C3%B6zle%C5%9Fmesi%20a%C3%A7%C4%B1klay%C4%B1c%C4%B1%20metin_son.docx adresinden edinilmiştir.
- Galtung, J. (1969). Violence, peace, and peace research. *Journal of peace research*, 6(3), 167-191.
- Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü. (2015). *Türkiye’de kadına yönelik aile içi şiddet araştırması*. 03.04.2016 tarihinde <http://www.hips.hacettepe.edu.tr/KKSA-TRAnaRaporKitap26Mart.pdf> adresinden edinilmiştir.
- Pico-Alfonso, M. A., Garcia-Linares, M. I., Celda-Navarro, N., Blasco-Ros, C., Echeburúa, E., & Martinez, M. (2006). The impact of physical, psychological, and sexual intimate male partner violence on women’s mental health: depressive symptoms, posttraumatic stress disorder, state anxiety, and suicide. *Journal of women’s health*, 15(5), 599-611.
- Sezen, A. (2016). Kadına yönelik şiddetin ortadan kaldırılması için uluslararası mücadele günü raporu. *Bilge Kadın Araştırma Merkezi*. 02.04.2017 tarihinde http://www.bilka.org.tr/kadina-yonelik-siddetin-ortadan-kaldirilmasi-icin-_6921.html adresinden edinilmiştir.
- Şerif, M., & Şerif, C. W. (1996). Sosyal psikolojiye giriş. Çev. M. Atakay, A. Yavuz), Sosyal Ya., İstanbul.
- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı. (2000). 5-9 Haziran 2000 tarihleri arasında NewYork’ta gerçekleştirilen “Kadın 2000: 21.Yüzyıl İçin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği, Kalkınma ve Barış” (PEKİN+5) başlıklı Birleşmiş Milletler Genel Kurul Özel Oturumunun hazırlık dönemi ve sonuçları hakkında bilgi notu. 03.04.2016 tarihinde https://www.tbmm.gov.tr/komisyon/kefe/belge/uluslararası_belgeler/pekin-5%20Kad%C4%B1n%202000%2021.Y%C3%BCzy%C4%B1l%20%C4%B0%C3%A7in%20Toplumsal%20Cinsiyet%20E%C5%9Fitli%C4%9Fi,%20Kalk%C4%B1nma%20ve%20Bar%C4%B1-C5%9F.pdf adresinden edinilmiştir.
- World Health Organization. (2002). *World report on violence and health: Summary*. 02.04.2017 tarihinde http://www.who.int/violence_injury_prevention/violence/world_report/en/summary_en.pdf adresinden edinilmiştir.

